

PAPER DETAILS

TITLE: Aziz Nesin'in Büyük Dogu Dergisindeki Yazilari

AUTHORS: Tugba Özen

PAGES: 268-286

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/4573564>

Makale Geliş | Received: 02.02.2025
Makale Kabul | Accepted: 18.04.2025
DOI: 10.18795/gumusmaviatlas.1631844

Tuğba ÖZEN

Dr. Öğr. Üyesi | Assist. Prof.

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü, Ankara-TÜRKİYE
Ankara Yıldırım Beyazıt University, Faculty of Islamic Sciences, Department of Islamic History and Arts, Ankara-TURKIYE

ORCID: 0000-0001-7786-6193
tugbaozen@aybu.edu.tr

Aziz Nesin'in *Büyük Doğu* Dergisindeki Yazıları

Öz

Necip Fazıl ile Aziz Nesin, dönemlerinin iki farklı ideolojisine mensup edipleridir. Ancak onların ideolojilerindeki farklılık, Aziz Nesin'in Necip Fazıl'ın *Büyük Doğu* dergisinde yazmasına engel teşkil etmemiştir. Aziz Nesin, *Büyük Doğu*'nun sekizinci dönemini oluşturan 30 Mart-5 Temmuz 1956 tarihleri arasında, "Sabah-ı Şerifler Hayrolsun" sütununda, Tiryaki müstearıyla fıkra türünde yazılar kaleme almıştır. Tiryaki müstearının Aziz Nesin'e ait olduğunun kanıtı; bizzat kendi notları, fıkralarında kimliğini açık edecek içerikte verdiği bilgiler, eşi Meral Çelen'in ve *Büyük Doğu* yazarlarından Sezai Karakoç'un hatıralarıdır. Çalışma kapsamında, Aziz Nesin'in "Sabah-ı Şerifler Hayrolsun" sütununda Tiryaki müstearıyla yazdığı elli dokuz fıkrası tespit edilmiş ve bu fıkralar tematik başlıklar altında incelenmiştir. Nesin, fıkralarında gazetelere yansıyan devrin güncel meselelerini hikâye ve romanlarında olduğu gibi mizahî bir üslupla, diyaloglara yer verdiği örnek olay anlatımıyla, hicve uzanan eleştirel bir tavırla sütununa taşımıştır. Nesin'in *Büyük Doğu*'daki fıkralarının içeriği; çalışmanın da alt başlıklarını oluşturan gazete haberleri ve gazeteciler, devrin siyaseti ve siyasileri, resmî haberler ve uygulamalar, Amerika, zamanın kıymeti ve beyhude işler, Türkçenin kullanımı ve hayatın içinden çeşitli konulardır. Bahsi geçen başlıklar, Nesin'in toplumsal problemlere kayıtsız kalmadığını, devrinin güncel meselelerine yönelik yorum ve düşüncelerini özgürce dile getirdiğini göstermektedir. Çalışma, Aziz Nesin'in kitaplarına girmemiş yazılarının tespiti ile külliyatına katkı sağlayacak, *Büyük Doğu* dergisinde Tiryaki dışında farklı müstear isimlerin tespiti noktasında yeni çalışmalara kapı aralayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Aziz Nesin, Necip Fazıl, *Büyük Doğu*, Tiryaki müstearı, fıkra.

The Writings of Aziz Nesin in *Büyük Doğu* Magazine

Abstract

In Turkish literature, Necip Fazıl and Aziz Nesin are writers belonging to two different ideologies of their periods. The difference in their ideologies did not prevent Aziz Nesin from writing in Necip Fazıl's *Büyük Doğu* magazine. As a matter of fact, Aziz Nesin wrote newspaper articles under the pseudonym Tiryaki in the column 'Sabah-ı Şerifler Hayrolsun' between 30 March and 5 July 1956, which constituted the eighth period of *Büyük Doğu*. The evidence that the pseudonym Tiryaki belongs to Aziz Nesin is his own notes, the information he gives in his newspaper articles that reveal his identity, the memoirs of his wife Meral Çelen and Sezai Karakoç, one of the writers of *Büyük Doğu*. Within the scope of the study, fifty-nine newspaper articles written by Aziz Nesin under the pseudonym Tiryaki in the column 'Sabah-ı Şerifler Hayrolsun' were identified and these newspaper articles were analysed under thematic headings. In his columns, Nesin carried the current issues of the period reflected in the newspapers to his columns with a humorous style as in his stories and novels, with a case study narrative including dialogues, and with a critical attitude that extends to satire. The content of Nesin's anecdotes in *Büyük Doğu* are newspaper news and journalists, politics and politicians of the period, official news and practices, America, the value of time and futile works, the use of Turkish and various topics from life. The titles show that Nesin was not indifferent to social problems and freely expressed his comments and thoughts on the current issues of his time. The study will contribute to Aziz Nesin's corpus with the identification of his writings that have not been included in his books and will open the horizon for new studies on the identification of different pseudonyms other than Tiryaki in *Büyük Doğu* magazine.

Keywords: Aziz Nesin, Necip Fazıl, *Büyük Doğu*, The pseudonym Tiryaki, Newspaper articles.

Giriş

Necip Fazıl Kısakürek ile Aziz Nesin, ideolojik olarak birbirlerine zıt kutupta olan Cumhuriyet dönemi edipleri arasındadır. İdeolojik görüş çerçevesinde düşünüldüğünde bir arada değerlendirilemeyecek olan iki isim, çeşitli vesilelerle bir araya gelmişlerdir. Hatta Aziz Nesin, Necip Fazıl'ın *Büyük Doğu* dergisinde fıkra yazarlığı dahi yapmıştır. Onların, hayatlarındaki kesişim noktalarına ve Aziz Nesin'in *Büyük Doğu*'daki fıkralarına değinmeden önce, hayatlarından kısaca bahsetmek ideolojik farklılığı ortaya koymak adına faydalı olacaktır.

Cumhuriyet dönemi şairi, tiyatro yazarı ve fikir adamı sıfatlarıyla tanınan Necip Fazıl [1905-1983], yirmili yaşların sonuna kadar “Kaldırımlar” şairi olarak bohem bir hayatın içindedir. 1934'te Nakşibendi Şeyhi Abdülhakim Arvasi'yle tanıştıktan sonra “dinî-mistik” görüşün hâkim olduğu bir hayata yönelir (Okay, 2022, s. 485). Şiirlerine, sanat anlayışına ve poetikasına yansıyan bu değişimin ardından hayatını İslam'ın rehberliğinde şekillendiren Necip Fazıl, 1943'te “siyasi, fikri, edebî karakterdeki” *Büyük Doğu* dergisini çıkarmaya başlar. Haftalık, aylık ve günlük olarak 1978'e kadar 512 sayı çıkan *Büyük Doğu*, aldığı kapatma cezaları nedeniyle 15 dönem olarak yayımlanmıştır. *Büyük Doğu*, gerek polemikleri gerek sansasyonel kapanış ve çıkışlarıyla, “Türkiye’de İslâmcı harekete yol açan” yayın organlarının başında gelir (Okay, 1992, s. 514). Dinî yayınların ve içeriklerin neredeyse hiç bulunmadığı 1950'lere kadar *Büyük Doğu*, “gençlerin dinî kültüre yönelmesinde oldukça önemli bir rol üstlenmiştir.” (Okay, 1992, s. 514). Necip Fazıl, kendisiyle özdeşleşen dergi çatısı altında ve derginin sloganları çerçevesinde bir de siyasi dernek kurmuş, dernek başkanı sıfatıyla 1950'lerden sonra Türkiye'nin çeşitli şehirlerini dolaşarak Anadolu insanına konferanslar vermiştir.

Necip Fazıl'dan on yaş küçük olan Aziz Nesin [1915-1995], Çengelköy Askeri Ortaokulu, Kuleli Askerî Lisesi ve Ankara Harp Okulu'nu bitirerek 1937 yılında asteğmen olarak askerlik mesleğine adım atar. Çeşitli askerî vazifelerle yedi yıl sürdürdüğü meslek hayatı, 1944'te görevini kötüye kullanmak suçundan üç ay on günlük mahkûmiyet cezasıyla son bulur. Bir süre Nuruosmaniye'de bakkallık yapan Nesin, *Karagöç* gazetesıyla *Yedigün*, *Yeni Adam* ve *Akbaba* dergilerinde redaktörlük ve yazarlık yaparak basın hayatına adım atar; 1945'te ise *Tan* gazetesinde köşe yazarlığına başlar. 1946'da arkadaşı Esat Adil Müstecaplı'nın kurduğu Türkiye Sosyalist Partisi'ne katılır (Kabacalı, 1995a, s. 10-11). Yine aynı yıl Sabahattin Ali'yle birlikte *Markopasha* dergisini çıkarır. Kapatmalar sebebiyle farklı isimlerle 1950'ye kadar kırk bir sayı yayımlanan bu dergide, başta emperyalizm eleştirisi olmak üzere, “halkın günlük sorunları, hükümetin baskıcı iktidarı, ülkenin ekonomik sorunları, komünizm düşmanlığı gibi konular” (Korkmaz, 2021, s. 13) işlenir. Aziz Nesin, 1946-1950 yılları arasında yazıları sebebiyle çeşitli mahkûmiyetlere maruz kalır, hapis cezalarının ardından geçimini sağlamak için kitabevi ve fotoğrafçılık işleriyle meşgul olur. 1955'te Halil Lütfü Dördüncü'nün *Yeni Gazete*'sinde köşe yazarlığına başlar, hayatının sonraki döneminde *Akşam* ve *Tanin* gazetelerinde yazmaya devam eder. 1972'de kimsesiz çocuklar için Nesin Vakfı'nı kurar, geri kalan hayatını yazarlık ve vakıf faaliyetleriyle geçirir (Nesin, 2019, s. 99).

Biri sağ diğeri sol cenahın öncü isimlerinden olan Necip Fazıl ile Aziz Nesin'in çeşitli vesilelerle hayatlarının kesişimi, şimdiye kadar yazılanlardan takip edilebilir. İki ismin hayatlarını kesiştiren dikkat çekici örneklerden biri *Markopasha* gazetesıyla ilgilidir. 1946'da çıkmaya başlayan bu gazetenin daha ilk sayılarının akabinde, *Büyük Doğu* dergisinde “Muhbir” imzasıyla “Komünistler” başlıklı bir yazı kaleme alınmıştır. Bahsi geçen yazıda, *Markopasha* hedef tahtasına oturtulmuş, “bu mevzuda, devletin, milletin, hükümetin, gençliğin ve halkın da vazifelerini” (Korkmaz, 2021, s. 154) yapmaları istenmiştir. *Markopasha* 19 Mayıs 1947 tarihli yirmi ikinci sayısından sonra kapatılmış, onu 26 Mayıs 1947 tarihinde yayın hayatına başlayan *Merhum Paşa* takip etmiş, ardından 8 Eylül 1947'de *Malum Paşa* yayımlanmıştır. Sahibi ve yazı işleri müdürü olarak Orhan Erkip ismi bulunan *Malum Paşa*'nın basıldığı yer, Büyük Doğu Basımevi'dir. Nitekim *Malum Paşa*, “sayılarını basacak matbaa bulamamasından dolayı normal fiyatın da üstünde

bir fiyatla Büyük Doğu Basımevi'nde basılmaya razı olmuştur. Ne var ki Necip Fazıl, *Malum Paşa'yı* basarken gazetenin içeriğine sansür uygulamıştır.” (Korkmaz, 2021, s. 178). Bahsi geçen sansür, matbaa sahibinin yazıları inceleyip istemediği yazıların çıkarılması yönünde talimat vermesi şeklinde gerçekleşmiştir.

Malum Paşa ve Büyük Doğu Basımevi arasındaki bu iş birliği, Aziz Nesin ile Necip Fazıl arasında bir görüşme gerçekleşme ihtimalini -bir kayıt olmamakla birlikte- düşündürmektedir. Bu düşünceyi ileri boyuta taşıyan kaynak Aziz Nesin'in *Birlikte Yaşadıklarım Birlikte Öldüklerim* adlı kitabıdır. Bahsi geçen kitabında Necip Fazıl'a bir bölüm ayıran Nesin, onunla ilgili bir mektubunu ve notlarını yayımlamıştır.

İki isim arasındaki bağın en önemli göstergelerinden biri Aziz Nesin'in Necip Fazıl'a yazdığı mektuptur. Aziz Nesin, Necip Fazıl'ın Kültür Bakanlığı Büyük Ödülü'nü kazanması üzerine 5 Aralık 1980 tarihli bir mektup yazmıştır. Bu mektubuna “Üstad” hitabıyla başlayan Nesin, Necip Fazıl'ın ziyaretine gitmek istediğini ancak Çatalca'da kimsesiz çocuklar için kurduğu Vakıf'ta yaşadığını, fırsat bulduğu bir gün ziyaretine gelmek istediğini belirtmiştir (Nesin, 2010, s. 268). Bahsi geçen cümleler, Necip Fazıl'la Aziz Nesin'in yüz yüze görüştüklerinin, ancak Aziz Nesin'in vakfa taşınmasından sonra görüşmelerinin kesildiğinin göstergesidir.

Aziz Nesin, Kültür Bakanlığı Büyük Ödülü'nü kastederek, “Bu ödülü almakla Kültür Bakanlığını ödüllendirdiniz.”; “İnşallah yüzüncü yaşınızda da sizi tebrik etmek bana kismet olur.” (Nesin, 2010, s. 268) cümleleriyle, Necip Fazıl'a karşı hürmetkâr bir tutumda olduğunu göstermiştir. Aziz Nesin, mektubunun devamında, altı yıldan beri Nesin Vakfı Edebiyat Yıllığı adıyla bir yıllık çıkarmakta olduğunu, mektubuyla birlikte tetkik etmeleri üzerine yıllığın son sayısını gönderdiğini dile getirmiştir. Daha sonra bahsi geçen yıllık için Necip Fazıl'dan yetmiş beşinci yaşına dair bir yazı vermesini rica etmiştir.

Aziz Nesin'in *Birlikte Yaşadıklarım Birlikte Öldüklerim* adlı kitabı, iki ismin 1980 tarihli mektuba zemin hazırlayacak görüşmeleri hakkında bilgi verir. Bunlardan biri şöyledir: “Yılbaşı gecesinin sabahı yolda gördüm. Başka bir Kısakürek akrabasını da gördük. Elli liradan başlayıp indire indire para istedi. Galiba 2,5 liraya razı oldu. Ne tuhaf bu kadar küçüğe inerken bile küçülmezdi.” (Nesin, 2010, s. 273-274). Aziz Nesin, hayatının 1951-1979 yıllarını anlattığı *Mum Hala I* adlı kitabında bu görüşmeyi destekleyecek ve tarihini netleştirecek içerikte bilgi verir. 1954'ün yılbaşı gecesini Meral Çelen'le evlenmeden önceki arkadaşı Nemika Hanım'da geçirdiğini kaydeden Nesin, sabah erkenden evine gittiği sırada Taksim'de Necip Fazıl'la karşılaştığını, yol boyu beraber yürüdükleri sırada Necip Fazıl'ın kendisinden para istediğini günlüğüne not etmiştir (Nesin, 2009, s. 171).

Birlikte Yaşadıklarım Birlikte Öldüklerim kitabında yer alan bir diğer not, “Evimdeki eşyalar haczedilecek diye Düşün Yayınevi'ne gelişi. Kemal'le konuştuk: Belki yalandır, ama ya doğruysa...” (Nesin, 2010, s. 274) cümlelerinden oluşmaktadır. Aziz Nesin, Düşün Yayınevi'ni 1957 yılında kurmuştur, yayınevi 1962 yılında anlaşılamayan bir nedenle bir gece yarısı yanmıştır (Kabacalı, 1995a, s. 11). Dolayısıyla bahsi geçen görüşme bu beş yıllık süreçte gerçekleşmiştir.

Aziz Nesin, yukarıda zikredilen görüşmelerin dışında Necip Fazıl'la ilgili, “Bayramda gittim: Kırılmış küpte akide şekeri vardı. Belki altı başka bir şey.” (Nesin, 2010, s. 273); “Balık Pazarı'ndaki eski Pandeli'ye gidişimiz.”; “İlk Rejans'a o ve karısıyla gitmişim de ayağımda lastik vardı.” (Nesin, 2010, s. 274) notlarına yer vermiştir. Bu ifadeler, Aziz Nesin'in Necip Fazıl'la ilgili yazmayı planladığı hatıralarının notlarıdır ve açıklanmaya muhtaçtır. Ancak bu kadar bilgi dahi her iki isim arasındaki iletişimin bir göstergesi olmaya yeterlidir.

Aziz Nesin, Necip Fazıl'la olan çeşitli karşılaşmalarını bahsi geçen kitabında belirtmiş, ona olan saygı ve sevgisini mektubuyla göstermiştir. Necip Fazıl ise Aziz Nesin'den sadece *Bâbü'lî* kitabında kısaca bahsetmiştir. Bahsetme sebebi ise 4 Aralık 1945'te gerçekleşen *Tan* gazetesi

baskınıdır. Necip Fazıl'ın verdiği bilgiye göre bu baskından birkaç gün önce *Tan* gazetesinde Aziz Nesin imzasıyla kendisine yönelik istihza ve hakaret dolu bir fıkra yayımlanmıştır:

Bu fıkra, Sabık Şair'in Eyüp'te bir şeyhe bağlı olduğu, o şeyh tarafından ağzı açılıp içine tükürüldüğü ve arkası sığanarak "haydi, yürü!" diye bu yola sürüldüğü, istihza ve hakaret dolu bir lisanla yazılıyor. İmza: Aziz Nesin... Bir zaman sonra Sabık Şair'e en keskin alaka ve takdir gözüyle bakacak olan Aziz Nesin... (Kısakürek, 2005, s. 269).

Necip Fazıl, Abdülhakim Arvasi'ye yönelik bu hakaretin cezasız kalmaması için Allah'a dua ettiğini ve akabinde *Tan* baskınının gerçekleştiğini anlatır. Bahsi geçen hadisenin anlatımındaki son cümlede, Necip Fazıl'ın bir zaman sonra kendisine "en keskin alaka ve takdir gözüyle bakacak olan" (Kısakürek, 2005, s. 269) ismin Aziz Nesin olduğunu dile getirmesi aralarının düzeldiğinin bir göstergesidir.

1. *Büyük Doğu*'da Tiryaki Müstearı ve Aziz Nesin

Büyük Doğu, sekizinci devresini oluşturan 30 Mart- 5 Temmuz 1956 tarihleri arasında günlük gazete formatında doksan iki sayı çıkmıştır. Gazetenin bu sürecinde "Sabah-ı Şerifler Hayrolsun" sütununda, Tiryaki müstearıyla yazan ismin çeşitli ipuçlarından hareketle Aziz Nesin olduğu kanaatine varılmıştır. Hem Aziz Nesin'in hem çevresinin hatıralarında hem de metinlerin içeriğinde bu kanaate ulaşmamızı sağlayan epeyce delil vardır. Aziz Nesin, *Birlikte Yaşadıklarım Birlikte Öldüklerim* adlı kitabında, "Dergisinde ve gazetesinde yazdığım yazı. Takma adı bilmiyorum." (Nesin, 2010, s. 274) notuyla Necip Fazıl'ın *Büyük Doğu*'sunda müstear isimle yazdığının ipucunu vermiş, belki biraz da aradaki ilişkiyi müphem bırakmaya çalışmıştır. Ancak buna rağmen on üç yıllık (1955-1968) hayat arkadaşı Meral Çelen, iki isim arasındaki ilişkinin boyutunu biraz daha net biçimde izah etmiştir.

Aziz Nesin'le Necip Fazıl'ın -karşıt düşüncede olmalarına rağmen- dost olduklarını dile getiren Çelen, hayat arkadaşının "bir ara *Büyük Doğu*'da" kendi adıyla yazılar yazdığını, Necip Fazıl'ın da bu yazıların tek satırına dahi dokunmadığını dile getirmiştir. Çelen, hatıralarının devamında, bazen Aziz Nesin'le uğrayıp yazı verdiklerini, Necip Fazıl'ın da kendileriyle birlikte Kadıköy'e geçtiğini, uşak ve hizmetçileriyle lüks bir yaşamı olmasına rağmen onun da para sıkıntısı çektiğini belirtmiştir (Çelen, 2008, s. 215). Aziz Nesin'le evli oldukları yıllar göz önünde bulundurulduğunda Çelen'in bahsettiği süreç, *Büyük Doğu*'nun 1956 (8. Devre), 1959 (9. Devre), 1964 (10. Devre), 1965-1966 (11. Devre) ve 1967-1968 (12. Devre) yıllarındaki yayın süreçlerine tekabül eder. Zira *Büyük Doğu*'nun sonraki yayın süreci (1969), Aziz Nesin'le Meral Çelen'in boşandıktan sonraki hayatlarına denk gelmektedir. *Büyük Doğu*'nun bahsi geçen yayın devreleri incelendiğinde Nesin'in kendi adıyla yayımlanmış bir yazısına rastlanmamıştır. Bu durumda Nesin'in *Büyük Doğu*'da müstear bir isimle yazdığını düşünmek mümkündür.

Sezai Karakoç'un hatıraları, Nesin ve Çelen'in cümlelerini onaylamakla birlikte, konuyla ilgili daha net bilgi vererek bu bahsi biraz daha açıklayıcı hâle getirmektedir. Nitekim Şule Çetin, *Bir Edebiyat Dergisi Olarak Büyük Doğu* başlıklı doktora tezinde, sadece Karakoç'un hatıralarından hareketle Aziz Nesin'in *Büyük Doğu*'da Tiryaki müstearıyla yazdığını işaret edip beş yazısını tespit etmiştir (Çetin, 2016, s. 67). Hatıralarında 1954'ten beri kapalı olan *Büyük Doğu*'nun 1956 yılında günlük gazete olarak faaliyete geçtiğini belirten Karakoç, Necip Fazıl'ın isteğiyle gazetenin edebiyat/sanat bölümünü hazırlar. Ayrıca, bizzat Necip Fazıl'ın seçtiği "Tahlilci" müstearıyla "Bizimkiler" sütununda fıkralar yazar. Onun verdiği bilgiye göre *Büyük Doğu*'nun bu döneminde Aziz Nesin, bir müstear isim altında, "Sabah-ı Şerifler Hayrolsun" başlıklı sütunda yazmıştır:

Aziz Nesin de gazetede müstear bir adla "Sabah-ı Şerifler Hayrolsun" başlıklı bir sütunda yazıyordu. Komünistken dönen biri gazetede ifşaatta bulunuyor, solcu bilinen bir ressam da çizimler yapıyordu. Bir ara, aslında gazetenin işlerine pek karışmayan Neslihan Hanım, Üstadın, bu hususa dikkatini çekme ihtiyacını duymuş olacak ki, bu noktaya dokundu.

Üstad, kızarak: “Adam komünizmden dönmüş olduğunu kendisi söylüyor. Samimi olup olmadığı beni ilgilendirmez.” dedi. (Karakoç, 2022, s. 25).

Karakoç'un belirttiği üzere Aziz Nesin'in yazıları, Necip Fazıl'ın eşi Neslihan Hanım'ın dahi dikkatini çeker. Ancak Karakoç, bahsi geçen müstear ismin ne olduğunu hatıralarında belirtmez. *Büyük Doğu* dergisinin bu dönemi incelendiğinde “Sabah-ı Şerifler Hayrolsun” sütununda tek bir müstearla karşılaşılır, o da “Tiryaki”dir. Dolayısıyla Aziz Nesin'in bahsi geçen sütunda Tiryaki müstearıyla yazdığını söylemek mümkündür.

Karakoç, hatıralarının devamında kendisini de ilgilendiren bir meseleyi daha yazmıştır. Bu hatıralara göre Aziz Nesin, “Sabah-ı Şerifler Hayrolsun” sütunundaki yazıları için Necip Fazıl'dan parasının artırılmasını istemiştir. Necip Fazıl, bu isteği kabul etmiş, ancak Nesin'in gazeteye bir yazı daha vermesini şart koşmuştur. Bahsi geçen şart üzerine Karakoç'un “Bizimkiler” sütunu Aziz Nesin'e geçmiştir. Karakoç, hatıralarında bu durumu şu cümlelerle anlatır: “Böylece Aziz Nesin'le halef selef olduk. İşin tuhafı da selef bendim, halef Aziz Nesin'di. Ben, o sütunda daha çok ideolojik perspektiften başyazarlara bakıyor, işin özü açısından eleştirilerde bulunuyordum. Aziz Nesin'se sadece kelime oyunları yaparak entipüften tenkitlerle geçiştiriyordu.” (Karakoç, 2022, s. 25).

Karakoç'un alıntılanan cümlelerine binaen *Büyük Doğu* gazetesinin “Bizimkiler” sütunu incelenmiş, sütundaki yazıların ya “Tahlilci” müstearıyla ya da imzasız olarak yayımlandığı görülmüştür. Sadece bir yazı “Terkipçi” müstearıyla yayımlanmıştır. Ancak, Aziz Nesin'in “Sabah-ı Şerifler Hayrolsun” sütununda kullandığı “Tiryaki” müstearı, “Bizimkiler” sütununda yer almamaktadır. Dolayısıyla “Bizimkiler” sütununda imzasız yayımlanan yahut Karakoç'un olduğu bilinen “Tahlilci” imzalı yazıların Nesin'e ait olduğunu iddia etmenin imkânı yoktur. Netice olarak geriye sadece “Sabah-ı Şerifler Hayrolsun” başlığı altındaki Tiryaki müstearıyla kaleme alınmış yazılar kalmaktadır.

Aziz Nesin'in *Büyük Doğu*'da “Sabah-ı Şerifler Hayrolsun” sütununda Tiryaki müstearıyla yazdığına delil olarak sunulacak bir diğer husus, birkaç fıkranın içinde müstear ismin kendisini açık etmesidir. Bu yazılardan biri “Hacı Ağa” (18 Haziran 1956) başlıklı olanıdır. Büyük şehre göç eden ve parasıyla her şeyi satın alabileceğini düşünen sonradan görme hacıağaların her toplumda olduğunu söyleyen yazar, şu cümlelerle kendi tanıklığına yer verir: “Bunlardan birini kendim de gördüm. Paşakapısı Cezaevi'ne bir hacıağa düşmüştü. Kurt gibi zeki mahkûmlardan bir dolandırıcı bu hacıağaya, hapisanenin bahçesini, kelepir denecek kadar ucuza satmıştı.” (Tiryaki, 1956, s. 5). Aziz Nesin'in hayatına göz attığımızda onun da yolunun bu cezaevinden geçtiği görülecektir. Nitekim Nesin, Truman doktrininin Türkiye'ye uygulanmasına karşı yazdığı “Nereye Gidiyoruz?” başlıklı broşürden dolayı mahkûm edilerek Üsküdar'da Paşakapısı Cezaevi'nde hapis yatmıştır (Pervane & Bora, 2015, s. 24).

Tiryaki müstearının kendisini açık ettiği bir diğer yazı “Köpek” (20 Haziran 1956) başlıklı metindir. Sokak hayvanlarına yönelik bilinç kazandırma ve hayvan sevgisi üzerine kaleme alınan bu metinde yazar, yine kendi hayatına yönelmiştir. “Hocam merhum Fikri Servet anlatmıştı.” (Tiryaki, 1956, s. 5) diyerek bir yaşanmışlığa yer veren yazar, hocasının köpeklerle ilgili merhamet duygusunu kamçılayan hatırasını nakletmiştir. Yazarın “hocam” hitabıyla bahsettiği Fikri Servet, Aziz Nesin'in Çengelköy Askerî Ortaokulu'nda yedinci sınıf öğrencisiyken tabiat bilgisi öğretmenisi olmuştur. Onun *Hayvan Deyip De Geçme* adlı hikâyeye kitabında “Yardımsever Sokak Köpeği” ve “Güzel Bir Rastlantı” başlıklarının girişine yazdığı cümleler Fikri Servet'le ilgili kanaati pekiştirmektedir. “Yardımsever Sokak Köpeği”ndeki açıklama cümleleri şöyledir:

On dört yaşındaydım. Çengelköy Askerî Ortaokulu'nda yedinci sınıf öğrencisiydim. Tabiat bilgisi öğretmenimiz Doktor Fikri Servet'ti. Bu öğretmenimizin bir derste anlattığı hayvanlara değgin iki olay bende derin iz bıraktı. Unutamadığım o iki olaydan birini,

belleğimde nasıl kaldıysa öylece, Fikri Servet Bey'in ağzından aktarıyorum (Nesin, 1982, s. 12).

Aziz Nesin'in kendi söylemleriyle birlikte Meral Çelen ve Sezai Karakoç'un hatıraları, diğer taraftan "Sabah-ı Şerifler Hayrolsun" sütununda müstear ismin kendisini açık eden otobiyografik göndermeleri göstermektedir ki, *Büyük Doğu*'da Tiryaki müstearıyla yazan isim Aziz Nesin'dir. "Sabah-ı Şerifler Hayrolsun" sütununda, bahsi geçen müstearla yazılmış toplamda elli dokuz yazıya ulaşılmıştır.

2. Aziz Nesin'in "Sabah-ı Şerifler Hayrolsun" Sütunundaki Fıkraları

Aziz Nesin'in *Büyük Doğu*'nun "Sabah-ı Şerifler Hayrolsun" sütununda yazdığı yazıların tamamı fıkra türündedir. Fıkra, Fransızca *chronique* sözcüğünün karşılığı olarak gazetenin doğuşundan sonra Türk edebiyatına dâhil olmuş, II. Meşrutiyet yıllarında yaygınlık kazanmıştır (Kudret, 2003, s. 353). En genel ifadesiyle fıkra, "gazete ve dergilerin belirli sütunlarında gündelik konuları çeşitli bakımlardan ele alan, bunları çeşitli görüş ve yorumlarla anlatan kısa yazı türü"dür (Kubbealtı Lügati, t.y.). Geniş okur kitlesine hitap ettiği için açık ve anlaşılır bir dille yazılan fıkralar ciddi ya da eğlenceli içerikte olabilirler.

Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatında mizahî hikâye ve romanlarıyla tanınan Aziz Nesin, aynı zamanda bir fıkra yazarıdır. Gazetecilik hayatının ilk yıllarında *Tan* gazetesinde fıkra türünde yazılar kaleme almaya başlamış, basın hayatının ilerleyen dönemlerinde de fıkra türüyle iç içe olmuştur. Hatta 1959 yılında fıkra dalında İstanbul Gazeteciler Cemiyeti Birincilik Ödülü kazanmıştır (Ener Su, 2019). Nesin, fıkralarında aktüel gazete haberlerini dikkate alarak basın hayatı, devrin siyaseti, devlet kurumları başta olmak üzere ekonomi, yozlaşma ve spora kadar uzanan geniş bir perspektifte toplumu ilgilendiren pek çok meseleyi gazete sütununa taşımıştır.

Aziz Nesin, fıkralarını metodik bir bütünlükle yazmıştır. Bu çerçevede her yazı, tanımlama içeren ve meseleyi ortaya koyan içerikteki bir girişle başlar. Daha sonra ele alınan konu, bir kompozisyonun gelişme bölümünü oluşturacak şekilde detaylandırılarak ve mutlaka bir örneğe başvurularak anlatılır. Nesin'in *Büyük Doğu*'daki fıkralarının ayırt edici yönlerinden biri, verdiği örneklerdir. Bahsi geçen örnekler genellikle mizah içerikli anekdotlardan oluşur. Nitekim Nesin, Cumhuriyet döneminin önemli bir mizah yazarıdır; yüze yakın eserinin büyük bölümünü mizah öyküleri ve romanları oluşturur (Kabacalı, 1995b, s. 7). Fıkraları özelinde değerlendirildiğinde bu mizahi öğeler sadece güldürme amacı taşımaz, aynı zamanda düşündürücü niteliktedir ve genellikle ciddi bir eleştiri barındırır. Dolayısıyla Nesin, fıkralarının son paragraflarında genellikle topluma yönelik bir öğüt vermiş yahut konuyla ilgili eleştirisini dile getirmiştir.

2.1. Gazete Haberleri ve Gazeteciler

Aziz Nesin, devrin basın hayatının en önemli aracı konumundaki gazeteleri ve gazetecileri hedef alan fıkralar yazmıştır. Onun gazetelere yönelik eleştirilerinin sebebi, toplumu oyalayıcı mahiyette ve topluma bir değer katmayacak nitelikte haberleri sayfalarına taşımalarıdır.

Nesin'in basının önemsizliğine, gazetelerin içinin boşluğuna dikkat çektiği yazılarından ilki, "Dördüncü Kuvveti Ölçelim" (26 Nisan 1956) başlığıyla yayımlanır. Normal şartlarda bir toplumda basının dördüncü kuvvet olarak kabul edildiğini belirten yazar, gazetelerden büyük başlıkları, reklamları, ilanları, bulmacaları, yıldız fallarını, roman tefrikalarını çıkardıktan sonra az miktarda yazının kaldığını belirtir. Bu yazıların da "iki sudan fıkra, Grace Kelly'nin düğünü, partilerin yaptıkları ağız dalaşı"ndan bahsettiğine değinerek, "umumi efkârı temsil eden dördüncü kuvvetin" içinin boş olduğunu dile getirir (Tiryaki, 1956, s. 5). "Leğen Örtüsü" (1 Mayıs 1956) başlıklı yazı, "Dördüncü Kuvveti Ölçelim"le aynı minvaldedir. *Son Posta* gazetesinin birinci sayfasında "İktisadi Mühim Bir Dert" başlığıyla çıkıp elektrik ampullerinin neden çabuk bozulduğunu sorgulayan bir içerik yazarın ilgisini çeker. "Demek ki mühim iktisadi derdimiz,

ampullerin çabuk bozulmasıymış.” (Tiryaki, 1956, s. 5) diyen yazar, gazetelerin toplum dertlerinden uzak oluşunu ve basit içerikteki haberlerini alaylı bir dille sütununa taşımıştır. “İncir Çekirdeği” (22 Haziran 1956) yazısı da bu çerçevede değerlendirilebilir. Türkiye’de bilim adamları ve politikacıların yıllardan beri sonuçsuz, soyut, faydaya dönüşmeyen, topluma dokunmayan işlerle uğraşarak bir incir çekirdeğini dahi dolduramadıklarını söyleyen yazar, Avrupa’da aynı görevdeki insanların atom çekirdeğiyle uğraştıklarından bahsederek bir karşılaştırmaya başvurur. Diğer taraftan “son günlerde bazı sebeplerle gazetelerimiz”in, “incir çekirdeğini doldurma işine, eskisinden daha büyük bir hız” (Tiryaki, 1956, s. 5) verdiklerini belirterek gazetelerin toplum problemlerine değinmeyen içi boş sütunlarını hedef alır. Gerek başlık gerek içerik uyumu itibarıyla Nesin’in “İncir Çekirdeği” adlı hikâyesini bahsi geçen fıkranın peşi sıra anmak gerekir. Bu hikâyesinde yazar, fıkrasında olduğu gibi, yönetenlerin sahte gündemlerle yönetilenleri oyalamasını masal türünün imkânlarından faydalanarak eleştirmiştir (Nesin, 2005b, s. 87-94).

Aziz Nesin’in devrin gazetelerine yönelik eleştirilerinden bir diğeri magazinle dolu içerikleridir. Yazar, “Hamîyet” (30 Mart 1956) başlıklı yazısında, bir milyarderle evlenecek olan Amerikalı sinema ve tiyatro oyuncusu Grace Kelly’e düğün hediyesi olarak 500 lira armağan eden, diğer taraftan hastaneden çıkıp memleketine gitmek için yol parası dilenen bir Türk vatandaşına yardım edecek hamîyetli bir insan arayışına giren *Tercüman* gazetesini eleştirir (Tiryaki, 1956, s. 5). “Eyvaaaah Gebe İmiş!” (9 Haziran 1956) başlıklı yazısında, bu defa Grace Kelly’nin hamile olduğu haberlerinin gazeteleri meşgul etmesine odaklanır; özellikle evlenme ve düğün haberlerinin gazetelerde sıkça yer almasına yönelik rahatsızlığını dile getirir (Tiryaki, 1956, s. 5). “Ayıpl..” (15 Mayıs 1956) başlığında ise gazetelerin haftalardır Fransız sinema oyuncusu Martine Carol’un haberleriyle dolu olmasından söz eder. Martine Carol’un politikacı, düşünür, sanatçı olmadığından söz eden yazar, gazetelerin böylesi magazinsel işlerle uğraşmasını, “İşte, dördüncü kuvvet basın bu... İşte hak, hürriyet, işte adalet isteyen basın bu...” (Tiryaki, 1956, s. 5) sözleriyle eleştirir.

Gazetelerin magazin içeriklerine yönelik en dikkat çekici örneklerden biri Ayşe Nur Nana’yla ilgilidir. Bahsi geçen isim, İstanbul gazinolarında şöhret bulmuş, daha sonra Fransa’ya giderek oradaki gece kulüplerinde boy göstermiş Ermeni asıllı bir dansözdür. Yazar, “Nur Şehri” (30 Mart 1956) (Tiryaki, 1956, s. 5) ve “Ayşe Nur Nana Meselesi” (7 Nisan 1956) (Tiryaki, 1956, s. 5) başlıklı iki yazısında, bu ismin din ve isim değiştirmesi, Fransa’da kaybolması gibi haberleri gazetelerin gündemlerine taşımalarını hedef almıştır. “Artist Okulu” başlıklı yazısında ise artist olma vaadiyle İstanbul’a gelip fuhşa düşürülen bir genç kızla ilgili haberlerden hareketle “Lüks Nermin Hanım”ı sütununa taşımıştır. Nesin, Ayşe Nur Nana gibi bu defa da “Lüks Nermin Hanım”ın (19 Nisan 1956) gazete gündemlerini meşgul etmesine anlam veremez (Tiryaki, 1956, s. 5).

Gazetelerde yer alan magazin haberleri doğrudan doğruya satış rakamlarıyla ilgilidir. Nitekim halkın merakını kamçılayan haberler ve bu haberlere yönelik boy boy resimler ilgi çekici görülür. Yazar, gazetelerin bahsi geçen türdeki haberlere yer vermeleriyle birlikte maksadından uzaklaşan işlere girişmelerini hedef alır. “Güzellik Müsabakası” (7 Mayıs 1956) yazısında, yarışmaların “en bayağısından en yücesine kadar insanın kazanarak elde ettiği hasletler üzerine” yapıldığını, amacının da “insanlara çalışma şevki” vermesi olduğunu söyler. Güzellik yarışmalarının bu manada anlamsız olduğunu ileri sürer. Ülkemizde güzellik yarışmalarını gazetelerin organize ettiğini belirten yazar, 1956 yılında *Tan* gazetesinin güzellik yarışması organize etmesini hedef alır. “Kur’an tefrikasıyla bile” umduğu satışı bulamayan *Tan*’ın güzellik müsabakası açmasını, “bu aslında güzellik müsabakası değil, satış müsabakasıdır; beyaz et satışı ve fikir satışı..” diyerek eleştirir; gazetelerin satış maksadıyla bu tür organizasyonlara ön ayak olmalarına anlam veremez (Tiryaki, 1956, s. 5). “Yolunu Şaşırmış” (30 Mart 1956) başlıklı yazısında ise dünyanın tanınmış orkestra şeflerinden Sir Öjen Gusens’in bir taraftan Sidney’de İngiliz orkestrası şefi olup diğer taraftan müstehcen resim kaçakçılığı yapmasına yönelik şaşkınlığını dile getirir. Ancak bu haber, Nesin’in asıl eleştirisine bir kapı aralayacak örnektir. Zira o, “bizde orkestra şefliği

iddiasındaki gazeteler uzun zamandan beri bu işi yapmaktadırlar.” (Tiryaki, 1956, s. 5) diyerek devrinin önde gelen ulusal gazetelerine bir göndermede bulunmuştur.

Nesin'in gazetelerle ilgili eleştirileri arasında, iktidara muhalif gazetelerin yanlış şekilde muhalefet uygulama yöntemleri de vardır. “Patlıcan 12 Lira” (30 Mayıs 1956) başlıklı yazısında, hayat pahalılığından dem vuran yazar, hayat pahalılığındaki sebebin yalnız politikada aranmaması gerektiğinin altını çizerek. Ona göre gazetelerin çarşıdaki, pazardaki malların fotoğraflarına yer vermeleri; işportadaki salataların üstünde beş lira, domatesin üstünde on lira, eriğin üstünde altı lira şeklindeki sunumları, hayatın pahalı olduğunu göstermeye çalışmalarıyla ilgilidir. Bu resimlerin bir muhalefet vesikası olduğunu söyleyen yazar, gerçekte bunların halka yaranmak, sözde muhalefet yapmaktan başka bir şeye yaramadığı kanaatinde. Çünkü turfanda sebzenin pahalı olmasının normal olduğunu, diğer taraftan meyve ve sebzenin mevsiminde pahalı olmasına çözüm üretilmesi gerektiğini belirtir. Yazar, “Sudan muhalefeti bırakalım, gerçek muhalefete, işin aslına gelelim” (Tiryaki, 1956, s. 5) diyerek hayat pahalılığının lüzumsuz yerlerde aranmaması gerektiğinin altını çizerek.

Aziz Nesin'in basın dünyasıyla ilgili fıkralarında yer verdiği bir diğer konu gazetecilerdir. “Siz Ne Okuyorsunuz?” (22 Nisan 1956) başlıklı yazısında, *Dünya* gazetesinde çıkan Falih Rıfkı'nın bir fıkrası hedefindedir. Bu yazıda Atay, Fransız İhtilali'nin halkın açlık ve hukuksuzlukla karşı karşıya kalması üzerine gerçekleştiğini, bu ihtiyaçların karşılanması durumunda ihtilalin de gerçekleşmeyeceğini dile getirmiştir. Nesin, Cumhuriyet Halk Partisi yetkililerinin tarih okuması durumunda iktidardan düşmeyeceğini belirterek Atay'a yönelik eleştirisine başlar. Atay'ı kastederek, partileri iktidardayken “Bu sizin yazdığınız kadar yazanlara hain damgası vurulurdu.” diyen yazar, “O zaman aklınız neredeydi?” (Tiryaki, 1956, s. 5) sorusunu yönelir.

Nesin, “Ben Yapmadım” (5 Haziran 1956) başlığında gazete başyazarlarının taraflı tutumlarına dikkat çeker. Ona göre gazetecilerin bir dedikleri bir dediklerini tutmamaktadır. Nitekim bir gün gökyüzüne çıkardıklarını ertesi gün yerin dibine sokarlar, bu tutumlarını da tarafsızlık olarak görürler. Yazar, prensipsizliğin, sistem bozukluğunun, dar görüşlülüğün isim değiştirmiş halinin tarafsızlık şeklinde ifade edilmesini mizahi örneklerle okuyucularına sunar (Tiryaki, 1956, s. 5). “Meslek Tesanüdü” (2 Haziran 1956) başlıklı yazısında ise gazetecilerin bir meslek örgütü olarak dayanışma sergilemedikleri için serzenişte bulunmuştur (Tiryaki, 1956, s. 5).

2.2. Devrin Siyaseti ve Siyasileri

Aziz Nesin pek çok yönüyle devrin siyasi anlayışını eleştirir. Bu siyasi anlayışın çerçevesi, seçim zamanında oy için çalışmak ve koltuk sevdasına düşmek şeklinde düşünülebilir. Nesin, “Meslek Aşkı” (4 Nisan 1956) başlığında doksan iki yaşında olup yetmiş iki senedir dilencilik yaparak servet sahibi olan Antalyalı Ali Ağa adında bir çiftçiye örnek göstererek, “Bu da dilenci ama oy dilencisi değil; bu da mesleğine âşık ama koltuğuna değil...” (Tiryaki, 1956, s. 5) cümlesiyle siyasi parti yöneticilerine göndermede bulunur. “Gecekondular” (21 Nisan 1956) başlığında, şehirlerde türeyen gecekonduların önünü almak için ortaya konan tedbirler hakkında yazmıştır. Bu tür yapılanmaların kanunsuz ve usulsüz olduğunu savunan yazar, ekonomik darboğazdaki insanların çaresizliğine dikkat çeker; seçim zamanlarında “Vatandaşları ev sahibi yapacağız.” (Tiryaki, 1956, s. 5) diyerek meydanlara inen siyasileri eleştirir.

Aziz Nesin'in devrin siyasetiyle ilgili bir diğer meselesi, kavram kargaşasından kaynaklı olarak siyasiler arasında sağlıklı bir tartışma ortamının bulunmamasıdır. “Dedüğü Dedük” (2 Mayıs 1956) başlığında, bilhassa demokrasi ve hürriyet kelimelerinin açık ve belli bir anlam çerçevesinin olmadığını belirten yazar, tüm partilerin hürriyet ve demokrasi istemesine anlam veremez. Bu kavramların parti ileri gelenlerinin yani “dedüğü dedük”lerin tanımlamalarına göre şekillendiklerini mizahi bir tutumla ifade eder (Tiryaki, 1956, s. 5). “Kuyruk” (11 Haziran 1956) başlığında ise mizahî bir hikâye örnek sunarak, siyasilerin kalabalıklara hitap ettikleri sırada söyleyeceklerini unutarak kekelemelerini gündemine alır. Onların bu kekelemelerinin genellikle

hak, hürriyet, demokrasi, hukuk laflarını ettikten sonra gerçekleştiğini dile getirir (Tiryaki, 1956, s. 5). “Kocaman Laflar” (26 Haziran 1956) başlığında ise insanların büyük laflar etme sevdalarına dikkat çeken yazar, siyasilerin de halka karşı gerçekleştirmeyecekleri sözler vermelerine, “büyük laf” üzerine kurulu bir siyasi anlayış belirlemelerine eleştirel bir söylem geliştirir (Tiryaki, 1956, s. 5).

Demokrat Parti iktidarında muhalefet partilerinin siyasi programları, Nesin'in bir diğer meselesidir. “Demokrasi Cilvesi” (3 Haziran 1956) başlıklı yazısında Türkiye’de çoğu muhalefetin “muhalefet olsun diye muhalefet” (Tiryaki, 1956, s. 5) yaptığını belirten yazara göre, partilerin ciddi bir programları yoktur. Herkesi memnun etmek isteyen bir anlayışla hareket eden partiler, dolayısıyla hiç kimseyi memnun edemeyen bir politika içindedir.

Aziz Nesin, siyasi partilerin temsilcilerini de hedef dairesine dâhil etmiştir. Onun üç yazıyla gündemine aldığı isim, CHP Genel Sekreteri Kasım Gülek’tir. “Demokrasi Ağacı” (1 Mayıs 1956) başlığında, Kasım Gülek’in Rumelihisarı’na gittiğinde ilk adımını attığı yere partililer tarafından bir kavak ağacı dikilmesi ve bu ağaca “Demokrasi Ağacı” adı verilmesiyle alay eder. Bu ismi çok uygun bulduğunu dile getiren Nesin, “Bakalım balık kavağa ne zaman çıkacak?” diyerek siyasi anlayışla eylemlerdeki zıtlığa tepki koymuştur (Tiryaki, 1956, s. 5). “Numara” (3 Mayıs 1956) başlığında Gülek’in “yamalı yün çorapla köylerde dolaşıyor” olması, “kendisine hediye edilen kavalı” çalması, “halk arasında yamalı elbise” giymesi, cami ziyaretleri ve bununla ilgili gazetelerde çıkan haberler “numara” olarak görülmüştür (Tiryaki, 1956, s. 5). Aslında bu durum, iktidarı tekrar almak isteyen CHP’nin halka yakın olma çabası ve gayretidir, ancak yazar bunun yapmacık olduğuna dikkat çekmiştir. “Yanlış Kongre” (25 Mayıs 1956) başlığının hedefinde de yine aynı isim vardır. Nice’te Milletlerarası Bekârlar Kongresi düzenlendiğini, bu kongrede “hayalimin kadını” ve “altın erkek” seçimlerinin yapılacağı hakkında bilgi veren Nesin, bahsi geçen kongreye Türkiye’den kimi gönderileceğini sorgular. Sonuç olarak hem zengin hem bekâr hem de kongrelere meraklı kişi olarak Kasım Gülek’i bulur. Nesin, CHP kongresinde Gülek’in “hayalimdeki koltuk”un rüyasını görmek yerine, Nis’teki kongrede “Hayalimin Kadını”nı seçmesinin kendisine en uygun iş olacağını dile getirir (Tiryaki, 1956, s. 5).

Aziz Nesin, “İdeal Nesil” (4 Nisan 1956) başlığında CHP’nin önde gelen isimlerinden olan Şemsettin Günaltay’la İlhami Sancar’ın CHP Beşiktaş İlçe Merkezi’ndeki konuşmalarını hedef almıştır. Yazar, bu konuşmalarında partinin ideal bir nesil yetiştirme isteğinden bahseden siyasileri, “Acaba neyin ideali?” sorusuyla ve İdeal marka konserve örneğiyle alaya almıştır. Son olarak bahsi geçen partinin ideal tipini şöyle tasvir etmiştir: “Ense kalın, göbek şişkin, gerdan kat kat, yanak tombul, karın yağlı, gıgı dolgun, belleri menteşeli bir ‘evet efendim!’ nesli!.. Tıpkı kendilerine benzetmek istiyorlar; benzetmek gibi olmasın!..” (Tiryaki, 1956, s. 5).

Aziz Nesin, “Yine Sahnede” (8 Mayıs 1956) başlıklı yazısında, CHP eski başvekil yardımcısı Nihat Erim’in tekrar siyasete dönerek CHP saflarında Kocaeli bölgesinde seçim faaliyetlerinde aktif rol almasını eleştirmiştir. Siyaset arenasında profesyonel politikacıların daha kolay yalan söyleme ve fikir değiştirme yetileriyle makbul görüldüğünü belirtmiştir (Tiryaki, 1956, s. 5).

Aziz Nesin’in hedefindeki bir diğer isim, muhalif kimliğiyle tanınan, Millet Partisi ve akabinde Cumhuriyetçi Millet Partisi’ni kurarak TBMM’ye dâhil olan Osman Bölükbaşı’dır (Çaylak& Kaymal, 2021, s. 51). Nesin, “Ustura” (30 Mart 1956) başlığında, Ankara’da çok zamandır çektiği nefes darlığına dayanamayıp son çare olarak boğazını kesen bir kadınla ilgili gazete haberinden hareketle Osman Bölükbaşı’nı alaya alır. “Aynı nefes darlığını Osman Bölükbaşı’nın tekerlemeleri karşısında duyanlar”ın hatibin dilini mi, kendi boğazlarını mı kesmeleri gerektiğini mizahi bir üslupla sorgular (Tiryaki, 1956, s. 5). “Su Küpü” (25 Mayıs 1956) başlığında, Bölükbaşı’nın kürsü konuşmalarında çok su içmesinin gazete haberlerine yansımına

dikkat çeker. Böylelikle bir taraftan Bölükbaşı'nı hedef alan yazar, diğer taraftan lüzumsuz haberlerle sütunlarını dolduran gazeteleri eleştirmiştir (Tiryaki, 1956, s. 5).

Bu başlıkta değinilmesi gereken bir diğer isim, 1949-1957 yılları arasında İstanbul valisi olarak görev yapan Fahrettin Kerim Gökay'dır (Civelekler& Önder, 2020, s. 40). Aziz Nesin, "Adam" (9 Mayıs 1956) (Tiryaki, 1956, s. 5) ve "Sevinç Ölümü" (11 Mayıs 1956) (Tiryaki, 1956, s. 5) başlıklı yazılarında Gökay'ın basın toplantılarının haber bültenlerine yansımaları gündemine alır. Nitelikli insan yokluğu ve İstanbul'un imarıyla ilgili meseleler hakkında Gökay'ın netice bildirmeyen, halkı oyalayıcı bulunan sözleri Nesin için bir alay mevzuu olmuştur.

Devrin siyasetine ve siyasetlerine yönelik fıkralarda dikkat çekici nokta, Nesin'in Cumhuriyet Halk Partili isimleri hedef alması, Demokrat Parti'nin temsilcilerine yahut politikalarına neredeyse hiçbir eleştiri getirmemesidir. Onun bu tutumundaki nedenlerden biri kendi siyasi tavrında aranmalıdır. Nesin, bilhassa *Markopaşa* dergisinde olmak üzere, CHP'nin Amerika siyasetini, gazetelere yönelik baskıcı rejimini, sol düşünceye ve muhalefete tavrını, "bir parti-hükümet sistemi içinde halka bilgi aktarmadan dilediği gibi ülkeyi" yönetmesini eleştirmiştir (Korkmaz, 2021, s. 161). Ancak Nesin, kuruluş sürecinde Demokrat Parti'nin siyasetine de sıcak bakmamıştır. *Markopaşa*'da yer alan "Demokrat partiden de olsam, Halk partisinden de olsam, ne olacak sanki... Nasıl olsa milletin anası ağlıyacak olduktan sonra." (Korkmaz, 2021, s. 83-84) cümleleri iki partiye karşı da mesafeli tutumun göstergesidir. Nesin'in siyasi eleştirilerinde, kendisine bu imkânı sağlayan Necip Fazıl ve *Büyük Doğu*'yu da göz önünde bulundurmak gerekir. Nitekim Necip Fazıl, CHP iktidarına mesafelidir ve *Büyük Doğu* dergisinde partiye yönelik sert eleştiriler yapılmıştır. Ayrıca, Sezai Karakoç'un verdiği bilgiye *Büyük Doğu*'nun bu devresinin finanse edilmesinde Adnan Menderes rol sahibidir: "Gazeteye parayı örtülü ödenekten veren Menderes'ti. Bildiğim kadarıyla 75.000 lira vermişti." (Karakoç, 2022, s. 23). Netice olarak CHP'ye karşı bir taraftan Necip Fazıl'ın ve *Büyük Doğu*'nun diğer taraftan Nesin'in tavrı, siyasi eleştirilerin aynı minvalde yapılmasını sağlamıştır.

2.3. Resmî Haberler ve Uygulamalar

Aziz Nesin, basına yansıyan kanun ve belediye kararlarıyla ilgili görüş, düşünce, eleştirilerini içeren fıkralara yer vermiştir. Bu hususta onun gündemine aldığı başlıca mesele ahlak zabıtasının fuhşa mahkûm olmuş vesikalı kadınlara yönelik aldığı kararlarla ilgilidir. "Ahlak" (2 Nisan 1956) başlığı altında randevu evlerinde, barlarda, genelevlerde yakalanan on sekiz yaşından küçük kızların saçlarının kesileceğine yönelik karara anlam veremediğini belirten yazar, bir Bektaşî anlatısıyla kararı alaya almıştır (Tiryaki, 1956, s. 5). Çünkü onun asıl dikkat çekmek istediği mesele, genç kızları bu tür mekânlara yönelten sebeplerin sorgulanmaması, sadece cezai işlemlerle önlem alınma gayretidir. "Muhabbet Tellalları" (8 Nisan 1956) (Tiryaki, 1956, s. 5) ile "Saç ve Baş" (21 Haziran 1956) (Tiryaki, 1956, s. 5) başlıklı yazılar, "Ahlak" yazısıyla aynı çerçevede, ahlak zabıtalılarıyla ilgili haberlerle ilgilidir. "Sekiz Milyon" (13 Haziran 1956) başlıklı yazı, bahsi geçen meseleyle ilgili daha geniş bir bakış açısını ihtiva eder. Şöyle ki, Birleşmiş Milletler Sosyal Komisyonu'na göre fuhşun serbest olduğu memleketlerde, hükümetlerin verdiği vesikalarla serbestçe çalışan kadınların sayısı 8 milyon 803 bindir. Haberlere yansıyan istatistik bilgi çerçevesinde fıkrasını kaleme alan yazar, ülkemiz için fuhşun utanılacak bir durum olduğunu belirtmekle birlikte yasakçılığa karşıdır. O, yasaklamak yerine fuhşu kaynaklık eden sebepleri yok etmek gerektiğini belirtir. Nitekim "memlekette asıl iktisadi kalkınmanın eseri, kadınların vücutlarını, hayatlarını kazanmak için kiralamak zorunda kalmadıkları zaman görülecektir." Yazar, "Onları bu kötülüğe kimler sürükledi?" sorusuna cevap ararken toplum olarak herkesi sorumlu tutmaktadır (Tiryaki, 1956, s. 5).

Aziz Nesin, basını ilgilendiren haberleri de gündemine almıştır. "Diploma" (18 Mayıs 1956) başlığını, gazetecilerden diploma isteneceğine dair TBMM'ye bir kanun tasarısı verileceği haberi üzerine yazmıştır. Her gün kamuoyunu yoklayan, halkın nabzını tutup halka yol gösteren

gazetecinin bir mühendis, avukat, doktor kadar önemli kişi olduğunu belirtir (Tiryaki, 1956, s. 5). “Vitrin” (10 Haziran 1956) başlıklı yazısını ise basın yasası tasarına göre “tütüncü dükkânlarında, meydanlarda, elde, gazete ve dergi gösterilmesi, sergilenmesi, asılması”nın yasak edilmesi üzerine yazmıştır (Tiryaki, 1956, s. 5). Diğer taraftan yazarın vitrinlerle ilgili bir önerisi de vardır. İştahı kapatacak görüntüler barındırdığı için hükümetin kasap, tavukçu, ciğerci ve lokanta vitrinlerini de gözden geçirmesini önerir. Böylelikle bir taraftan basın yasası tasarısındaki bir maddeyi eleştirirken vitrinlerdeki görüntü kirliliğine, hijyen problemine dikkat çekmiştir. Nitekim “Sinek” (24 Haziran 1956) başlıklı bir diğer yazısında da dükkân ve lokantalarda iyiden iyiye sineğe alıştıklarını mizahi bir üslupla dile getirmiştir (Tiryaki, 1956, s. 5).

Aziz Nesin, bahsi geçen tasar ve kararlar dışında, Milli Korunma Kanunu çerçevesinde belediye gazinolarına yeni tarifelerin konmasına yönelik hanendelerin tepkisini sütununa taşımıştır. Onların tepkisinin sebebi, uygulanacak tarife neticesinde daha az para kazanacak olmalarıdır. “Sanatkâr” (2 Temmuz 1956) başlıklı yazısında gündemine aldığı bu mesele karşısında yazar; müzisyenlerin, heykeltıraşların, aktörlerin ve yazarların çok para kazanmadıkları için böyle bir dertlerinin de olmadığını belirtmiştir (Tiryaki, 1956, s. 5).

2.4. Amerika

Aziz Nesin, Amerikan emperyalizmine karşı duruş sergilemiş bir yazardır. Türkiye’de uygulanmaya başlanan Truman Doktrini’ni eleştirdiği “Nereye Gidiyoruz?” başlıklı broşürden dolayı Bursa’ya sürgün edilmiştir (Korkmaz, 2021, s. 150). *Markopasha* dergisinde askerî, ekonomik ve kültürel sahada ciddi bir emperyalizm eleştirisi mevcuttur. Nesin’in Amerikan emperyalizmine karşıtlığı incelenen fıkralarda da mevcuttur. “Asalet” (29 Nisan 1956) başlıklı yazısının kaynağı, Amerika’daki Türk çocuklarının “hem de mahkeme kararıyla zenci sayıldıkları için” okullara alınmamasına yönelik basında çıkan haberlerdir. Yazar, bu haber üzerine, kendisini her zaman Avrupa medeniyetinin gerisinde gören Amerika’nın insan ayırmasını eleştirmiş, “dünya yüzünde bazı şeyler var ki dolarla satın alınamıyor. İşte Amerika, bunun sıkıntısı içindedir.” diyerek ülkenin köksüzlüğüne yönelik düşüncelerini dile getirmiştir (Tiryaki, 1956, s. 5). “Bombalar” (17 Mayıs 1956) başlıklı yazısında ise Amerika’nın hidrojen bombası denemesinden hareketle dünya ülkelerinin ileride karşılaşacağı tehlikeler noktasında uyarıcı bir rol üstlenmiştir (Tiryaki, 1956, s. 5).

Türkiye’de Amerikan kültürünün bilhassa gençler üzerindeki tesiri, Nesin’in rahatsızlığını belirttiği konular arasındadır. “Türkçenin Kullanımı” başlığında Amerikan kültürünün dil özelinde gençler üzerindeki tesirine dikkat çekilmiştir. Nesin, dilin dışında, son yıllarda ülkede moda haline gelen özellikle okullardaki münazaraları eleştirmiştir. “Gençliğe Kabak Çekirdeği” (12 Mayıs 1956) başlığı altında Amerika’dan giyim kuşam ve eğlenceye dayalı modaların yanı sıra münazara modasının da geldiğini belirten Nesin, gençler arasında yaygınlaşan münazaraların bir faydasının olmadığını iddia eder. Ona göre gençler sadece inandıkları düşünceleri savundukları takdirde bir faydaya ulaşacaklardır (Tiryaki, 1956, s. 5).

Nesin, “Kavga” (20 Mayıs 1956) başlığında, “son senelerde huylarımızda bile Amerikan modası”nın başladığını dile getirerek yine aynı noktaya parmak basmıştır. “Her şeye eyvallah ama şu kavgayı bize bırakınlar artık. Onu olsun Amerikalılardan öğrenmeyelim” (Tiryaki, 1956, s. 5) diyen yazar, moda ve özentinin toplumdaki tesirini ortaya koymaya çalışmıştır.

2.5. Zamanın Kıymeti ve Beyhude İşler

Aziz Nesin, ülke insanının kendisine herhangi bir fayda sağlamayan, anlamsız ve lüzumsuz işlerle vakit geçirmesine karşı serzenişte bulunur. “Sabah-ı Şerifler Hayrolsun” sütununda ara ara bu konuya dikkat çekme ihtiyacı duyar. “Gösteri” (25 Mayıs 1956) başlığında ülkenin çeşitli gösterilere sahne olduğunu belirtmekle birlikte, “bu kadar gösteri arasında, ilaç için olsun, bir tane de kafa gösterisi görüyor musunuz?” (Tiryaki, 1956, s. 5) sorusunu yönelterek faydasız işlere

dikkat çeker. “Kendimizi Tenkid” (19 Haziran 1956) başlığında ise hem kurumları hem de insanları oyaladığı için “sudan bahanelerle” ülkede yapılan törenleri eleştirir (Tiryaki, 1956, s. 5). “Makina Adam” (29 Mayıs 1956) başlıklı yazısında, Gülhane Parkı’na getirilen Sabor adındaki bir robotu gündemine alır. Bahsi geçen robot, düğmesine basınca konuşan, dans eden, hareket edip oynayan bir makinedir. Yazar, bu robottan hareketle, “bizim düğmemize basıyorlar, ya biz başkasının düğmesine basıyoruz.” diyerek robotlaşan insanları, hayatın monotonluğunu eleştirir. “Hangimizin Gülhane Parkı’ndaki makina adamdan farkımız var?” sorusunu yönelten yazar; stadyumların, sinemaların, miting meydanlarının tıpkı düğmesine basılan robotlaşmış insanlar tarafından doldurulduğunu, ülkenin ise “düşünen adam”lara ihtiyaç duyduğunu belirtir (Tiryaki, 1956, s. 5).

Bir önceki yazısında düşünen adam eksikliğinden bahseden Nesin, bu eksikliğin devlet kurumlarına nasıl yansıdığını birkaç yazısıyla örneklemiştir. “Tarife” (16 Mayıs 1956) başlığında genelevlerin tarifelerinin düzenlenmesinde vilayet, belediye, sağlık işleri müdürlüğü ve iktisat müdürlüğünün büyük bir zorluk içinde olduğundan bahsetmiştir (Tiryaki, 1956, s. 5). Gazetelere yansıyan haberlerden hareketle sütununa taşıdığı bu fıkrasında yazar, devlet kurumlarının gündemlerini hedef almıştır. Gazetelerdeki resmî ilanlara dikkat çektiği “Şaşılacak İşler” (4 Haziran 1956) yazısı da aynı minvaldedir. Bu ilanlarda resmî dairelerde kaybolan, çalınan mallar için astarı yüzünü geçecek şekilde verilen ilanlara anlam veremeyen yazar, “gazetelerde böyle, buna benzer ilanlar okudukça, elektrikli treni neden işletemediğimizi, radyomuzun neden sık sık teknik arıza yaptığını” (Tiryaki, 1956, s. 5) anlıyorum diyerek vakit ve para israfına, diğer taraftan düşüncesizce yapılan işlere karşı serzenişte bulunmuştur.

“Çok Yaşamak” (12 Haziran 1956) başlığında, önemli olanın uzun yaşamak değil verimli yaşamak olduğunu anlatan Nesin, yazısının özünü “bir insanın ot gibi beş yüz yıl, hayvan gibi yüz yıl yaşamasındansa, insancasına altmış yıl yaşaması, daha uzun bir yaşama sayılır.” cümlesiyle verir (Tiryaki, 1956, s. 5). Onu bu yazıya iten sebep, ülke insanının gündelik hayat koşuşturmasıyla ve lüzumsuz işlere ayırdığı vakitle ömrünü hiç etmesidir. Bahsedilen lüzumsuz işlerin örneği, “Traktör Yarışı” (16 Haziran 1956) başlıklı yazıdaki gibidir. Adana’da yapılan bir traktör yarışında iki traktörden birinin hendeğe yuvarlanması ve bu hadisesinin basına yansması üzerine fıkrasını kaleme alan yazar, millî sporlarımız arasına bir yenisinin daha eklendiğini, bunun traktör yarışı olduğunu söyler. “Eloğlu traktörü icat etti, biz de traktör yarışını icat ettik.” diyen yazar, bu yarışlarda birinci geleceğimizi, zira traktörü “koşu beygiri yerine” kullanmanın “bizden başka hiç kimsenin hatırına” gelmeyeceğini belirtir (Tiryaki, 1956, s. 5). “Traktör Yarışı” başlıklı fıkra, yazarın “Medeniyetin Yedek Parçası” adlı hikâyesini akla getirmektedir. Hikâyenin başkahramanı Hamit Ağa, ailesinin ve köylülerinin baskısına dayanamayarak şehre gidip bir traktör satın alır. Ne var ki Hamit Ağa’nın oğlu traktörü bir yarış arabası gibi kullanır, diğer köylülerle yarışa tutuşarak traktörün arızalanmasına sebep olur (Nesin, 2005a, s. 5-12). Dolayısıyla yazarın “Traktör Yarışı” fıkrasıyla “Medeniyetin Yedek Parçası” hikâyesindeki eleştirel tutum aynı çerçevededir.

Aziz Nesin, beyhude işlerle vakit geçiren toplumun sanata karşı ilgisizliğini “Bir Dakika Unutalım” (31 Mayıs 1956) başlıklı yazısında örneklemiştir. Ressam Ayşe İ. Akal, Galatasaray Lisesi’nde gerçekleştireceği resim sergisine kendisini davet eder. Alay edecek dahi olsa gündem olup konuşulması için davetinde ısrarcı olur. Bir sanatkârın ürünlerini göstermek için verdiği mücadeleye, düştüğü duruma üzülen yazar, Türkiye’de sanatın ve bilimin bir aşağılamaya uğradığını dile getirmiş ve bu ilgisizliği, “bir bilgi eserinden dünya laf etse, bizde santrafor bilmem kimin attığı gol kadar ilgi çekmez.” (Tiryaki, 1956, s. 5) diyerek eleştirmiştir.

“Bir Dakika Unutalım” başlığında santrafordan bahseden Nesin, halkın ilgi ve zevkini futbolla da örneklemiştir. Ona göre futbol, “birbirini hırpalayan yirmi iki delikanlıyı yetmiş iki bin insana seyrettirmekten başka bir şey” değildir. “Satılmışlar” (25 Nisan 1956) yazısında beden terbiyesi teşkilatının bundan daha güzel bir hicvinin olamayacağını söyleyen Nesin, “Beynin değeri

olmayan, düşüncenin işportaya düştüğü zaman ve yerlerde, işte böyle tekme ve bacaklar satışa çıkar.” (Tiryaki, 1956, s. 5) diyerek bir spor dalı olarak futbol hakkındaki düşüncelerini dile getirmiştir. “Kafa ve Bacak” (1 Temmuz 1956) adlı yazısı da her şeyi para olarak gören, aklı yerine ayağını geliştirerek para kazanma derdine düşen gençlere eleştirel bir yaklaşım içerir (Tiryaki, 1956, s. 5). Dolayısıyla sanata ve bilime değer vermeyen, beyhude işlerle vakit geçiren toplumun futbolla bağına serzenişte bulunan bir yaklaşım söz konusudur. Nesin, futbola yönelik olumsuz tavrını, fıkralarıyla aynı yıl yayımladığı *Gol Kralı* adlı romanında, daha belirgin bir şekilde göstermiştir. Bu romanında Nesin, Türkiye’de sporun ve özellikle futbolun nasıl amacından saptırılıp yozlaştırıldığını, kişisel çıkarlar uğruna kullanıldığını kurgusal bir düzlemde anlatmaya çalışmıştır (Yetkiner, 20 Temmuz 1995, s. 15). Ayrıca Nesin’in *Gol Kralı* romanının, fıkralarıyla içerik uyumu itibarıyla müstear isim-yazar eşleşmesine de katkı sağladığını belirtmek gerekir.

2.6. Türkçenin Kullanımı

Aziz Nesin’in fıkralarında yer ayırdığı önemli konulardan bir diğeri dilde yozlaşma ve Türkçenin kullanımıyla ilgilidir. “Türkçe Biliyor Musunuz?” (21 Mayıs 1956) başlıklı yazısında okuyucularına başlıktaki soruyu yönelten Nesin, Amerikan özentisi gençlerin İngilizce kelimelerle konuşma heveslerini gündemine almıştır. Çünkü kendisi vapur, otobüs gibi toplu taşıma araçlarında gençlerin kendi aralarında konuştuklarını anlayamaz. Artık devrin gençleri; efendim yerine “Hop dedik!”, Allaha ısmarladık yerine “Bay bay!”, sağlam ve tesirli manasında “Bomba gibi”, tenkit ve tekzip etmek için “Madara etmek!”, evet için “orrayt!”, peki için “okey!” gibi kelimelerle iletişim kurmaktadır (Tiryaki, 1956, s. 5). Yazar, “Çocuklarım ve Ben” (28 Haziran 1956) başlıklı yazısında yine aynı konuyu sütununa taşımıştır. Amerikan kovboylarının resimleriyle albüm yapan, kovboy hikâyeleri okuyan; teşekkür etmek yerine “tenks”, sevinirken “Yuhıy”, seslenirken “Hellov” ve “Yes Darling” gibi ifadeler kullanan Amerikan özentisi gençler karşısında ebeveynleri uyarır. “Altına ördek yumurtası konmuş kuluçka tavuğun, derede yüzen palazları seyredişinin şaşkınlığı, korkusu içindeyiz.” (Tiryaki, 1956, s. 5) diyen yazar, gençlerin karşı karşıya olduğu tehlikeye dikkat çekerek millî kimlik noktasında, çocuk eğitiminin önemine vurgu yapmıştır.

Aziz Nesin’in dille ilgili üzerinde durduğu bir diğer husus geçmişe olan özlemin dile yansmasıyla ilgilidir. “Rakip Bulundukları” (23 Mayıs 1956) başlıklı yazısında, “Arap harflerinden Latin harflerine geçişte bir hazine kaybettiğimizi kim inkâr edebilir?” sorusunu yönelten yazar, ilk olarak alfabe değişimine yönelik tavrını ortaya koymuştur. Diğer taraftan Latin harflerinin sağladığı faydayı göz önünde bulundurarak bu hususta okuma yazma oranlarının artışı örnek gösterir. Genel bir değerlendirmenin ardından dilin hâlihazırdaki vaziyetine dikkat çeken yazar, “camisi” yerine “camii” yazmaya devam eden, “peşinat” ve “rakiben” gibi kullanımlarla geçmişe sadık kalma sevdasının dili daha karmaşık bir hale soktuğu kanaatindedir. Bu tür kullanımların “kibarlık özentisi” için yapıldığını düşünür; “Gençleri büsbütün yanlış konuşmaya, gülünç olmaya eski nesil zorlamaktadır.” diyerek dildeki karmaşaya dikkat çeker (Tiryaki, 1956, s. 5). “Hercümerç” (7 Haziran 1956) başlıklı yazı da aynı minvalde değerlendirilebilir. Bu yazıda İstanbul’da aylık olarak çıkan *Esi* dergisinde, Leyla Kara’nın “Dil Davamız” başlıklı yazısı hedeftedir. Bahsi geçen yazıda Arapça, Farsça ve Türkçe kökenli kelimelerden dolayı Türkçenin içinde bulunduğu zor duruma dikkat çekilmiştir. Yazar, dil davasının gündeme alındığı böyle bir yazıda, beş defa lisan, iki defa dil kelimelerinin kullanımını; eleman, etüt, anarşi gibi Fransızca kelimelerin geçmesini; bir yerde “önemli” başka bir yerde “mühim” kelimesinin kullanımını tespit etmiştir. Bu tespitinin neticesinde Karahan’ın dildeki karmaşıklığı resmî olarak gösterdiğini dile getirmiştir (Tiryaki, 1956, s. 5).

Yukarıdaki yazılarında -dil özelinde- bir taraftan Amerikan özentisi gençleri diğer taraftan geçmişe özlem duyanları eleştiren Nesin, “Saray” (27 Mayıs 1956) başlıklı yazısında, devri sosyolojik açıdan da sorgulamayı düşündürecek içerikte, kelimelerin çağrışım değerleriyle ilgili bir

meseleye değinmiştir. Cumhuriyet'in ilk yıllarında saray kelimesinin neredeyse yasaklı kelimeler arasında bulunduğu söyleyen yazar, sarayların “kendisi değil, lafı bile, kanuna geçmemiş bir suç durumunda idi.” der. Hâl böyle iken artık hanlara, apartmanlara, barlara ve pavyonlara saray denmeye başlanmıştır. Nitekim Nesin'in bu yazısına ilham olan husus, Eminönü Halkevi binasının üzerine “Basın Saray İnşaatı” levhasının konmasıdır (Tiryaki, 1956, s. 5).

2.7. Hayatın İçinden Konular

Aziz Nesin, toplum hayatından çeşitli insan manzaraları sunmuştur. “Dansa Kalk” (23 Nisan 1956) başlıklı yazısında, Antalya'da bir ziraat memurunun dansa kalkmadığı için bir kadın öğretmeni tokatlaması ve olayın mahkemeye taşınması üzerine toplumdaki nezaketsiz ve kaba insanlara dikkat çekmiştir (Tiryaki, 1956, s. 5). “Baba Haklısın”da (24 Nisan 1956), barda çalışan kızını aile ocağına çağırmasına rağmen karşılık bulamayan bir babanın yaşadıklarından hareketle ailesini beğenmeyen, muhitine hor gözle bakan bir genç tipini ele almıştır (Tiryaki, 1956, s. 5). “Hacıağa”da parayla her şeyi satın alabileceğini düşünen sonradan zenginleşmiş tipler, “Kartvizit”de (23 Haziran 1956) gösteriş meraklısı insanlar yazarın hedefi olmuştur (Tiryaki, 1956, s. 5).

Aziz Nesin, hayat pahalılığı hakkında da yazmıştır. “Parra”da (9 Nisan 1956) paranın değer kaybına; “İnsan ve Hayvan”da (9 Nisan 1956) hayvan yemlerinin zamlanmasına (Tiryaki, 1956, s. 5), “Lüks Hayat”ta (1 Haziran 1956) ise ekmek fiyatlarını arttırmak için fırınların -halkı düşünmeden- lüks ekmek yapma girişimlerini sütununa taşımıştır (Tiryaki, 1956, s. 5).

Aziz Nesin, fıkralarından birini sokak hayvanlarına ayırmıştır. Hayvan sevgisine, hayvanların dostluğuna, vefakârlığına yazılarında sık sık değinen Nesin, “Köpek” (20 Haziran 1956) başlıklı yazısını Sivas'tan alınmış bir çoban köpeğinin Londra'daki bir köpek sergisinde ödül alması üzerine yazmıştır. Hayvanlara yönelik tek yapılan işin onları sokak ortalarında zehirlemek yahut tüfekte avlamak olduğunu söyleyen yazar, başta köpekler olmak üzere sokak hayvanlarına sahip çıkılması konusunda topluma uyarıcı bir rol üstlenmiştir (Tiryaki, 1956, s. 5).

Türkiye'de yeterli alt yapı oluşturulmadan telefon kullanımının yaygınlaşması beraberinde teknik hatalara yol açmıştır. Nesin, iki yazısını ülkenin telefonla imtihanına ayırmıştır. “Telefon” (24 Haziran 1956) (Tiryaki, 1956, s. 5) ve “Telefon Şakası” (1 Temmuz 1956) (Tiryaki, 1956, s. 5) başlıklarında, yanlış arama ve hatlardaki bağlantı hatası problemlerine mizahî bir üslupla dikkat çekmiştir. Nesin, bahsi geçen konuların dışında “Yerli Film” (30 Haziran 1956) başlığında programsız, amaçsız ve idealsiz yapılan Batı taklidiyle şekillendirilmiş Türk filmlerini eleştirmiştir (Tiryaki, 1956, s. 5).

Sonuç

İdeolojik olarak zıt kutuplarda konumlandırılan Necip Fazıl Kısakürek ile Aziz Nesin, çeşitli vesilelerle bir araya gelmiştir. *Markopaşa* dergisinin bir devamı olan *Malum Paşa'nın* Büyük Doğu Matbaası'nda basılması, Aziz Nesin'in Kültür Bakanlığı Büyük Ödülü'nü kazanan Necip Fazıl'a yazdığı mektuptaki saygı ve sevgi cümleleri, iki isim arasındaki münasebetin bilinen göstergeleridir. Bu münasebetin tespit edilen bir diğer göstergesi Aziz Nesin'in *Büyük Doğu* dergisinde fıkra yazarlığı yapmasıdır. Nesin, 1956 yılında *Büyük Doğu* dergisinde Tiryaki müstearıyla “Sabah-ı Şerifler Hayrolsun” başlığı altında günlük fıkralar yazmıştır. Başta kendisinin olmak üzere o yıllarda eşi olan Meral Çelen'in hatıraları, diğer taraftan Sezai Karakoç'un hatıraları Tiryaki müstearıyla yazan ismin Aziz Nesin olduğuna yönelik güçlü kanıtlardır. Ayrıca, iki fıkranın içeriğinde yazarın hayatından anekdotlar sunarak kendisini açık etmesi bahsi geçen müstearın Aziz Nesin olduğunu doğrulamaktadır.

Çalışma sonucunda Aziz Nesin'in *Büyük Doğu*'da “Sabah-ı Şerifler Hayrolsun” sütununda Tiryaki müstearıyla kaleme aldığı elli dokuz fıkra yazısı tespit edilmiştir. Nesin, fıkralarının genelinde tek bir başlık kullanmakla birlikte yedi fıkrasında birden fazla başlık kullanmıştır.

Dolayısıyla “Sabah-ı Şerifler Hayrolsun” sütununda elli dokuz fıkra yazısı bulunmasına rağmen yetmiş dört ayrı konu başlığı yer almaktadır. Fıkraların içeriği, devrin gazetelerinde yer alan çeşitli başlıklardaki haberlere yönelik Nesin’in görüş ve yorumlarından oluşmaktadır. Fıkraların bütünündeki belirleyici unsurlar; mizahi bir üslup, örnek olay anlatımı, diyaloglara başvuru ve hicve uzanan eleştirel bir tavrıdır.

Tespit edilen elli dokuz fıkra yazısı içinde yetmiş dört alt başlık tematik olarak tasnif edildiğinde toplumu ilgilendiren pek çok konunun “Sabah-ı Şerifler Hayrolsun” sütununa taşındığı görülmüştür. Şöyle ki, “gazete haberleri ve gazeteciler”le ilgili on beş yazıda, gazetelerin halkı ilgilendirmeyen oyalayıcı ve lüzumsuz haberler yapmaları, gazetecilerin ise taraflı tutumları, mesleki birlikten uzak duruşları eleştirilmiştir. “Devrin Siyaseti ve Siyasileri”ne ayrılan on beş yazıda, partilerin göz boyayarak oy almak için ortaya koydukları siyasi tutum ile daha çok Cumhuriyet Halk Partisi’nden ileri gelen siyasiler hedef alınmıştır. “Resmi Haberler ve Uygulamalar”daki sekiz yazıda; ahlak zabıtasının uygulamaları başta olmak üzere gazetecilere ve sanatkarlara yönelik kanun tasarıları yazarın gündemini oluşturmuştur. “Amerika” başlıklı dört yazıda, Amerika’nın dünya ülkeleri karşısındaki tutumu, bilhassa gençlerdeki Amerikan modası yazarın hedefi hâline gelmiştir. “Zamanın Kıymeti ve Beyhude İşler” başlığındaki on yazıda, ülke insanının fayda getirmeyen, lüzumsuz işlerle vakit geçirmesine karşı bir serzeniş söz konusudur. “Türkçenin Kullanımı” başlığındaki dört yazıda bir taraftan Amerikan kültürünün tesirine bağlı olarak gençlerin ağızındaki İngilizce kelimelerin, diğer taraftan geçmişe yönelenlerin eski kelimeler kullanma iştiağının sonucunda, Türkçenin bir çıkmaza sürüklenmesi mevzubahistir. “Hayatın İçinden Konular” başlığındaki on bir yazıda, toplum hayatındaki tiplerden, hayat pahalılığından, sokak hayvanlarından ve alt yapısı yeni oluşturulan telefonla insanların imtihanından söz etmiştir.

“Sabah-ı Şerifler Hayrolsun” başlığındaki Tiryaki müstearlı yazılar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, Aziz Nesin’in toplumsal problemlere kayıtsız kalmadığı, düşüncelerini korkusuzca ve özgürce dile getirdiği görülmüştür. Bu yazıların tespiti, Nesin’in külliyatına katkı sağlamakla birlikte *Büyük Doğu*’daki diğer müstear isimler üzerinde yapılacak yeni çalışmalara kapı aralayacaktır.

Teşekkür

Büyük Doğu’nun kütüphanelerden temin edemediğim nüshalarına ulaşmamı sağlayan Necip Fazıl Kısakürek Kültür ve Araştırma Vakfına teşekkürlerimi sunarım.

Kaynakça

- Civelekler, İ. H., & Önder, S. (2020). Ord. Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökay’ın hayatı, kişiliği ve eserleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Çağdaş Düşünce Hayatı Dergisi*, 3(4), 30-66.
- Çaylak, A., & Kaymal, C. (2021). 27 Mayıs ile 12 Mart arası dönemde muhalefetin sembol ismi: Osman Bölükbaşı. *İnsan & İnsan*, 8(29), 49-64. <https://doi.org/10.29224/insanveinsan.924620>
- Çelen, M. (2008). *Meral Çelen’in anıları-Aziz Nesin’li yıllar* (Cilt 2). Nesin Yayınları.
- Çetin, Ş. (2016). *Bir edebiyat dergisi olarak Büyük Doğu* (Tez No. 451582) [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi]. Yök Ulusal Tez Merkezi.
- Ener Su, Aydan. (2019). Aziz Nesin. İçinde *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. 20 Ocak 2025’te <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/aziz-nesin> adresinden alındı.
- Kabacalı, A. (1995a). *Gözyaşından gülmeceye Aziz Nesin*. Çağdaş Yayınları.
- Kabacalı, A. (1995b, 11 Temmuz). Gözyaşından gülmeceye. *Cumhuriyet Aziz Nesin Özel Eki*, 7.
- Karakoç, S. (2022). *Hatıralar* (Cilt 2). Diriliş Yayınları.
- Kısakürek, N. F. (2005). *Bâbü’lî* (11. baskı). Büyük Doğu Yayınları.

- Korkmaz, D. (2021). *Marko Paşa (1946-1950)*. Gazeteciler Cemiyeti Yayınları.
- Kubbealtı Lügati. (t.y.). Fıkra. İçinde *Kubbealtı Lügati*. 28 Ocak 2025'te <https://lugatim.com/s/f/%C4%B1kra> adresinden alındı.
- Kudret, C. (2003). *Örneklerle edebiyat bilgileri* (Cilt 2). İnkılap Kitabevi.
- Nesin, A. (2005a). *Yedek parça*. Nesin Yayınları.
- Nesin, A. (2005b). *Hoptirinam*. Nesin Yayınları.
- Nesin, A. (2019). *Gömiyü arayan adam*. Nesin Vakfı Yayınları.
- Nesin, A. (2010). *Birlikte yaşadıklarım birlikte öldüklerim* (A. Nesin, Haz.). Nesin Yayınları.
- Nesin, A. (1982). *Hayvan deyip de geçme*. Adam Yayıncılık.
- Nesin, A. (2009). *Mum bala* (Cilt 1). Nesin Yayınları.
- Okay, M. O. (1992). Büyük Doğu. İçinde *İslâm Ansiklopedisi* (Cilt 6, ss. 513-514). Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Okay, M. O. (2022). Kısakürek, Necip Fazıl. İçinde *İslâm Ansiklopedisi* (Cilt 25, ss. 484-488). Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Pervane, E., & Bora, S. (2015). *Ömrüne sığmayan adam Aziz Nesin 1915-2015*. Nesin Vakfı Yayınları.
- Tiryaki. (1956, 30 Mart). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Hamiyet, yolunu şaşırmış!, ustura, tevzi belası, nur şehri. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 1956, 2 Nisan). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Ahlak. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 4 Nisan). Sabah-ı şerifler hayrolsun: İdeal nesil, meslek aşkı, kereste. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 7 Nisan). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Ayşe nur nana meselesi. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 8 Nisan). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Muhabbet tellalları. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 9 Nisan). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Parra, insan ve hayvan, günah. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 19 Nisan). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Artist okulu. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 21 Nisan). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Gecekondular. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 22 Nisan). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Siz ne okuyorsunuz. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 23 Nisan). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Dansa kalk!.. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 24 Nisan). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Baba haklısın. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 25 Nisan). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Satılmışlar. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 26 Nisan). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Dördüncü kuvveti ölçelim. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 29 Nisan). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Asalet. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 1 Mayıs). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Demokrasi ağacı, büyük beyler, leğen örtüsü. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 2 Mayıs). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Dedüğü dedük.... *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 3 Mayıs). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Numara. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 7 Mayıs). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Güzellik müsabakası. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 8 Mayıs). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Yine sahnede. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 9 Mayıs). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Adam. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 11 Mayıs). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Sevinç ölümü. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 12 Mayıs). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Gençliğe kabak çekirdeği. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 15 Mayıs). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Ayıp!.. *Büyük Doğu*, 5.

- Tiryaki. (1956, 16 Mayıs). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Tarife. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 17 Mayıs). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Bombalar. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 18 Mayıs). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Diploma. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 20 Mayıs). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Kavga. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 21 Mayıs). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Türkçe biliyor musunuz? *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 23 Mayıs). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Rakip bulundukları. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 25 Mayıs). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Yanlış kongre, gösteri, su küpü. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 27 Mayıs). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Saray. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 29 Mayıs). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Makine adam. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 30 Mayıs). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Patlıcan 12 lira. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 31 Mayıs). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Bir dakika unutulım. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 1 Haziran). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Lüks hayat. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 2 Haziran). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Meslek tesianüdü. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 3 Haziran). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Demokrasi cilvesi. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 4 Haziran). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Şaşılacak işler. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 5 Haziran). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Ben yapmadım. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 7 Haziran). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Hercümerç. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 9 Haziran). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Eyvaaah gebe imiş!. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 10 Haziran). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Vitrin. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 11 Haziran). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Kuyruk. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 12 Haziran). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Çok yaşamak. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 13 Haziran). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Sekiz milyon. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 16 Haziran). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Traktör yarışı. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 18 Haziran). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Hacı ağa. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 19 Haziran). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Kendimizi tenkid. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 20 Haziran). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Köpek. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 21 Haziran). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Saç ve baş. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 22 Haziran). Sabah-ı şerifler hayrolsun: İncir çekirdeği. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 23 Haziran). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Kartvizit. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 24 Haziran). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Sinek, telefon, kaçırdım. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 26 Haziran). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Kocaman laflar. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 28 Haziran). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Çocuklarım ve ben. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 30 Haziran). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Yerli film. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 1 Temmuz). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Kafa ve bacak, telefon şakası. *Büyük Doğu*, 5.
- Tiryaki. (1956, 2 Temmuz). Sabah-ı şerifler hayrolsun: Sanatkâr. *Büyük Doğu*, 5.
- Yetkiner, A. (1995, 20 Temmuz). Aziz Nesin'in romanları: Yaşamak, benim için yazmaktır. *Cumhuriyet Kitap*, 15-16.

Ek 1

Büyük Doğu'da "Sabah-ı Şerifler Hayrolsun" Sütunu

	Yazar Adı	Yazı Başlığı	Tarih	Sayı	Sayfa
1	Tiryaki	Hamiyet, Yolunu Şaşırmış!, Ustura, Tevzi Belası, Nur Şehri	30 Mart 1956	1	5
2	Tiryaki	Ahlak	2 Nisan 1956	4	5
3	Tiryaki	İdeal Nesil, Meslek Aşkı, Kereste	4 Nisan 1956	6	5
4	Tiryaki	Ayşe Nur Nana Meselesi	7 Nisan 1956	9	5
5	Tiryaki	Muhabbet Tellalları	8 Nisan 1956	10	5
6	Tiryaki	Parra, İnsan ve Hayvan, Günah	9 Nisan 1956	11	5
7	Tiryaki	Artist Okulu	19 Nisan 1956	21	5
8	Tiryaki	Gecekondu	21 Nisan 1956	23	5
9	Tiryaki	Siz Ne Okuyorsunuz?	22 Nisan 1956	24	5
10	Tiryaki	Dansa Kalk!..	23 Nisan 1956	25	5
11	Tiryaki	Baba Haklısın...	24 Nisan 1956	26	5
12	Tiryaki	Satılmışlar	25 Nisan 1956	27	5
13	Tiryaki	Dördüncü Kuvveti Ölçelim	26 Nisan 1956	28	5
14	Tiryaki	Asalet	29 Nisan 1956	31	5
15	Tiryaki	Demokrasi Ağacı, Büyük Beyler, Leğen Örtüsü	1 Mayıs 1956	33	5
16	Tiryaki	Dedüğü Dedük...	2 Mayıs 1956	34	5
17	Tiryaki	Numara	3 Mayıs 1956	35	5
18	Tiryaki	Güzellik Müsabakası	7 Mayıs 1956	36	5
19	Tiryaki	Yine Sahnede	8 Mayıs 1956	37	5
20	Tiryaki	Adam	9 Mayıs 1956	38	5
21	Tiryaki	Sevinç Ölümü	11 Mayıs 1956	40	5
22	Tiryaki	Gençliğe Kabak Çekirdeği	12 Mayıs 1956	41	5
23	Tiryaki	Ayıp!..	15 Mayıs 1956	42	5
24	Tiryaki	Tarife	16 Mayıs 1956	43	5
25	Tiryaki	Bombalar	17 Mayıs 1956	44	5
26	Tiryaki	Diploma	18 Mayıs 1956	45	5
27	Tiryaki	Kavga	20 Mayıs 1956	47	5
28	Tiryaki	Türkçe Biliyor musunuz?	21 Mayıs 1956	48	5
29	Tiryaki	Rakip Bulundukları	23 Mayıs 1956	50	5
30	Tiryaki	Yanlış Kongre, Gösteri, Su Küpü	25 Mayıs 1956	52	5
31	Tiryaki	Saray	27 Mayıs 1956	54	5
32	Tiryaki	Makina Adam	29 Mayıs 1956	56	5
33	Tiryaki	Patlıcan 12 Lira	30 Mayıs 1956	57	5
34	Tiryaki	Bir Dakika Unutalım	31 Mayıs 1956	58	5
35	Tiryaki	Lüks Hayat	1 Haziran 1956	59	5
36	Tiryaki	Meslek Tesanüdü	2 Haziran 1956	60	5
37	Tiryaki	Demokrasi Cilvesi	3 Haziran 1956	61	5

38	Tiryaki	Şaşılacak İşler	4 Haziran 1956	62	5
39	Tiryaki	Ben Yapmadım	5 Haziran 1956	63	5
40	Tiryaki	Hercümerç	7 Haziran 1956	65	5
41	Tiryaki	Eyvaaah Gebe İmiş!	9 Haziran 1956	67	5
42	Tiryaki	Vitrin	10 Haziran 1956	68	5
43	Tiryaki	Kuyruk	11 Haziran 1956	69	5
44	Tiryaki	Çok Yaşamak	12 Haziran 1956	70	5
45	Tiryaki	Sekiz Milyon	13 Haziran 1956	71	5
46	Tiryaki	Traktör Yarışı	16 Haziran 1956	74	5
47	Tiryaki	Hacı Ağa	18 Haziran 1956	76	5
48	Tiryaki	Kendimizi Tenkid	19 Haziran 1956	77	5
49	Tiryaki	Köpek	20 Haziran 1956	78	5
50	Tiryaki	Saç ve Baş	21 Haziran 1956	79	5
51	Tiryaki	İncir Çekirdeği	22 Haziran 1956	80	5
52	Tiryaki	Kartvizit	23 Haziran 1956	81	5
53	Tiryaki	Sinek, Telefon, Kaçırdım	24 Haziran 1956	82	5
54	Tiryaki	Kocaman Laflar	26 Haziran 1956	84	5
55	Tiryaki	Numara	27 Haziran 1956	85	5
56	Tiryaki	Çocuklarım ve Ben	28 Haziran 1956	86	5
57	Tiryaki	Yerli Film	30 Haziran 1956	88	5
58	Tiryaki	Kafa ve Bacak, Telefon Şakası	1 Temmuz 1956	89	5
59	Tiryaki	Sanatkâr	2 Temmuz 1956	90	5